

Experimentul

de A.O. Kenada

Sînt Pragog, Experimentatorul-șef al Adîncimilor Sale. Shagog și Madrog, psihoteți și arhonți trecuți în Anale, m-au solicitat într-un mod cu totul special. Mi-au cerut să execut un experiment. Susțineau că acesta îi va ajuta să calculeze intervalul de timp care desparte prezentul de Marele Eveniment. Nu știu ce înseamnă Marele Eveniment. De altfel, nici nu mă interesează. Sarcinile mele sînt precise, iar calitatea pentru care sînt apreciat de Stăpîn e tocmai discreția. Nu pun niciodată întrebări la care știu că nu primesc răspuns. Și nici nu pălăvrălesc de față cu subiecții care sînt aduși, amețiți și sub grea escortă, în Laboratoarele unde-mi fac veacul.

Shagog și Madrog însă, m-au trezit, cum s-ar zice, cu noaptea în cap. În lumina care făcea umbrele să tremure pe ziduri, le-a zărit chipurile stoarse, albite de nerăbdare. M-am curățat de murdăriile somnului, apoi i-am ascultat cu luare aminte. Iar ei mi-au explicat ce și cum trebuie făcut. Madrog mi-a întins un pergament pe care, după plecarea lor, l-am studiat cu toată bunăvoința. Am găsit acolo condițiile experimentului, parametrii de lucru, numărul subiecților, plus o exegeză strălucită din care nu am priceput mare lucru.

"Grăbește-te!" mi-a poruncit Shagog. "Secundele curg, orele asemenea, iar noi stăm aici și ne pierdem vremea cu fleacuri!"

M-am supus poruncii psihotetului. Respectînd indicațiile de pe pergament, am construit mai întîi poligonul de încercare: o savană întinsă, netedă ca-n palmă, pe care alergau în voie tot felul de animale. Dar pentru un om singur și lipsit de apărare, acest paradis al necuvîntătoarelor

era un loc de pieire. Primejdiile pîneau pretutindeni: șerpi otrăvitori, scorpioni, tigri și crocodili însetați de sînge. Prin puterea care mi-a fost încredințată odată cu numirea în funcția de Experimentator-șef, am făcut să răsară, în mijlocul acestui Eden mincinos, un palmier bogat în roade. Și el a crescut repede, precum întreaga suflare a savanei.

Mi-am contemplat opera și am comparat rezultatul cu datele din pergament. Coincideau întru totul. Și-am fost iarăși, din cale-afară de mîndru de iscusința mea. Și le-am poruncit celor ce slujesc Laboratoarele să aleagă subiecții. Dar, mai înainte, le-am atras atenția că aleșii trebuiesc cîntăriți cu atenție și pricepere, că responsabilitatea, în caz de eșec, ne aparține pe de-a-ntregul și că orice greșeală va fi aspru sancționată.

"Nu voi avea milă față de vinovați!" am spus cu vocea mea care îngrozește adîncimile mărunte.

Slujbașii Laboratoarelor și-a făcut datoria. Au ales patru sălbatici, din patru triburi osebite, care nu cunoșteau binefacerile civilizației. Tuspatru erau cu mintea curată, ca după Facere. Și-n ei se regăsea - așa pretindeau cei care comandaseră experimentul, destoinicii Shagog și Madrog - toată inocența omenească de la-nceputurile Istoriei. Era nevinovați precum un prunc de o zi. Și i-am pus, fără s-o știe, pe fiecare în cîte unul din cele patru punct cardinale: la răsărit, la apus, la miazăzi și la miazănoapte. Și i-am lăsat adormiți în pustietate, păziți de minotauri și umbre, ca să nu-i sfîșie prădătorii, urmînd ca, la trezire, să se descurce cum or putea și cum or găsi de cuvință.

I-am chemat la mine pe cei doi arhonți și i-am anunțat că respectasem întru totul condițiile precizate în pergament. Shagog și Madrog mi-au mulțumit respectuoși, s-au înclinat deodată, ca doi vajnici și de ispravă supuși ai Adîncimilor Sale.

"Înțeleg că putem începe experimentul", a rîgîit Madrog și balele i-au curs pe sub bărbia colțuroasă.

"Precum spuneți, Adîncime mai mică", am răspuns.

"Ce fac, în clipa de față, subiecții noștri?" s-a interesat Shagog.

"Încă nu s-au trezit", am zis. "Deocamdată i-am așezat acolo unde mi-ați cerut: la sud, la nord, la est și la vest!"

"Prea bine", a confirmat el. "Să vedem, condițiile și parametrii."

"Puneți la îndoială priceprerea mea, Adîncime mai puțin mică?" am întrebat, simțind cum mi se urcă lichidul fierbinte în cap.

"Ba nicidecum", a mințit Shagog nepăsător.

"Atunci?" am insistat, deși nu îmi stătea în obicei.

"Adîncimea voastră foarte mică nu are de unde cunoaște importanța acestui experiment", a intervenit Madrog împăciuitor. "Nemăsuratele Sale Adîncimi nu ne vor ierta niciodată dacă vom da greș. De aceea, considerăm că trei capete judecă întotdeauna mai bine decît unul singur!"

I-am dat dreptate. Și pe loc am înțeles că parametrul cel mai important era tocmai palmierul: anume că trebuia să fie bogat în poame și îndestulător pentru cei patru aleși. Mai îndestulător decît toți arborii care împînzeau savana. Și tot atunci, am înțeles, din vorbele pe care cei doi psihoteți le schimbau între ei și din privirile lor furișe, în ce va consta Marele Eveniment. Dar am tăcut și am făcut pe neștiutorul. Iar ei și-au frecat mîinile, mulțumiți de necunoașterea mea.

"Să începem", a mîrîit Shagog. Madrog l-a aprobat numaidecît.

I-am îndepărtat pe minotaurii și umbrele care alungau fiarele și lăcustele carnivore ce dădeau tîrcoale celor patru aleși. Și i-am trezit la viață, unul cîte unul. Din umbrarul nostru nevăzut, îi urmăream răbdători, deciși să intervenim, ori de cîte ori vreun pericol le amenința viața. Așa se face că nici un leu nu s-a aruncat asupra lor, nici o viperă nu i-a mușcat de picior și nici un crocodil nu și-a deschis fălcile să-i înșface pe cînd traversau rîurile primejdioase. Iar ei își vedeau de-ale lor, după cum le era firea: s-au hrănit cu rădăcini și fructe, au ucis șopîrle comestibile și au dormit noaptea sub cerul fals care masca tavanul Perimetrului de încercare. Soarele artificial le încălzea pielea și nu-i lăsa să răcească.

Dar nu găseau un adăpost sigur și o sursă de hrană îmbelșugată și permanentă. Totul era de azi pe mîine, sudoarea le istovea trupul.

Disperarea și incertitudinea, arareori îndepărtate de cîte-o iluzie, îi făcea aidoma tuturor muritorilor: răi și plini de pofte.

Primul sălbatic care a găsit palmierul bogat în roade l-a cîntărit cu ochii și, dintr-o privire, și-a dat seama că era ceea ce căuta: un adăpost ideal, cu crengile lui groase și înfrunzite sub care se putea odihni fără teama de-a suferi de foame și de arșița zilei. Dar copacul era greu de urcat. Avea scoarța netedă, lipsită de asperități. Totuși, cu o piatră putea să doboare fructele și să se apere de oricine ar fi îndrăznit să rîvnească la siguranța și confortul oferite de maiestrosul arbore.

A mîncat pe săturate și, fără să se îngrijoreze din alte pricini, s-a odihnit pe pămîntul aspru. A dormit și s-a trezit. A mîncat, din nou pe săturate - pietre se găseau destule pîmprejur! - și iarăși s-a întins și-a adormit cu burta plină. Dar cînd s-a trezit a doua oară și a căutat o piatră cu care să doboare frunțele gustoase, l-a zărit pe cel de-al doilea sălbatic apropiindu-se. Și a ghicit că acelaia îi era foame și că rîvnea la bunul său. Nici unul nu s-a gîndit că poame erau suficiente, că puteau să împartă locul și că împreună ar fi avut spor în a se apăra de vrășmașii ce pîndeau pe întinsul savanei.

Dacă nu am fi fost noi, s-ar fi omorît între ei. Așa, numai s-au luptat, și-au zgîriat chipurile și și-au rănit trupurile. A biruit cel care venise ultimul. Și primul sălbatic a fost nevoit să fugă în pustietate și să-și caute un adăpost nou.

Cel de-al doilea sălbatic s-a dovedit a fi mai înțelept decît primul. El pricepuse că, rămînînd pe pămînt, adăpostit numai de umbra palmierului, nu putea avea sorți de izbîndă împotriva unei eventuale agresiuni. Adună deci atîtea pietre cîte încăpeau într-o piele de animal mort și, cu un efort supraomenesc, izbuti să escaladeze palmierul. Și abia cînd ajunse sus, între crengile groase care alcătuiau coronamentul arborelui, putu să răsuflă în voie. Cel puțin aici era apărat de lăcomia și ura semenilor săi care nu puteau să-l atingă decît aruncînd asupra-i puhoaie de bolovani ascuțiți. În privința asta măcar, el era liniștit. Pietrele pe care le urcase cu el în copac îi ajungeau cît să reziste unui asediu îndelungat, iar ca să-și astîmpere foamea nu trebuia decît să întindă mîna și să îndese în gură conținutul. În plus, murdăriile corpului aveau să se scurgă jos, iar căldura, furnicile și muștele aveau să desăvîrșească ceea ce omul nu putea săvîrși.

Fericirea acestui al doilea sălbatic a fost de scurtă durată. Din depărtările acoperite cu ierburi se ivi curînd cel de-al treilea subiect al experimentului. Ochii noului-sosit erau împăienjăniți de foame. Mîinile lui erau noduroase și puternice - erau mîinile unuia care știa să apuce ce i se cuvinea și să dea la o parte ce îi stătea în cale!

Bătălia care a urmat a fost de scurtă durată. A fost, în tot cazul, o bătălie pe cinste. Pietrele zburau de sus în jos și de jos în sus, înecînd parcă aerul. Urletele combatanților se auzeau pînă departe, făcînd să tremure bolțile Laboratorului. Era de neînțeles cum izbuteau două creaturi atît de mici să provoace atîta larmă. Și soarta vru ca o piatră, azvîrlită cu iscusință de cel de-al treilea sălbatic, să izbească țeasta celui urcat în palmier. Și acesta s-a prăbușit cu un icnet pe pămîntul înfierbîntat de razele soarelui mort ce strălucea pe bolta Laboratorului.

Rămas singur stăpînitor peste neasemuitul copac, cel de-al treilea sălbatic chibzui îndelung la ce avea de făcut. Era lihnit de foame. În depărtări se auzeau iarăși răgetele leilor. Se gîndea că, odată aburcat în coronament, devenea el însuși vulnerabil, expus pietrelor și mîniei celor ce hălăduiau în cîmpie. Și nici nu avea de gînd să împărtășească soarta predecesorului său. Observase și el că pe jos erau mulți bolovani și se gîndi că a descoperit soluția salvatoare. Adună grijuliu toate acele pietroaie și pietricele. Pe cele pe care le putea urca în copac, le urcă. Restul le cără, opintindu-se, la rîul care curgea prin apropiere și ale aruncă în vîltoarele în care mișunau crocodilii. Cînd isprăvi, locul era gol, curățat de obiectele contondente care ar fi putut sluji ca armă agresorilor neștiuți. Noaptea îl află dormind mulțumit și sătul, în culcușul fostului locatar.

Dar dimineața care se ivea nu a fost una a păcii. Cel de-al patrulea sălbatic începuse deja să dea tîrcoale locului și, după fruntea bombată și lucioasă, am dedus că acest ultim pretendent la titlul de proprietar al palmierului nu semăna deloc cu ceilalți subiecți ai experimentului. El observase în tăcere desfășurarea evenimentelor și se mulțumise să păstreze distanța, fără a se amesteca în conflictele de pînă atunci. Iar acum ședea retras, cugetînd asupra modului cum trebuia abordată problema cuceririi palmierului. Locatarul de sus îl spiona neliniștit din frunzișul care îl ascundea vederii. În vremea asta, primii doi sălbatici, se ițeau pe după tufele din apropiere, curioși și înfometați. Se întrebau. firește, cum va acționa omul cu fruntea lucioasă. Și-și ridicară deznădăjduiți brațele, cînd văzură că acesta se îndepărtează de palmier, cu pași lenți și uitîndu-se mereu peste umăr, ca o felină care chibzuiește

cum să-și înhațe prada, dar care nu a găsit încă mijlocul cel mai sigur pentru a-și atinge scopul.

Numai că ultimului venit nu-i trecea prin minte să renunțe cu una, cu două. El învățase lecția celor dintâi proprietari ai palmierului; pricepuse că acțiunea imediată, chiar și încununată de succes, nu poate constitui garanția unui viitor lipsit de griji. Și apoi, o victorie totală și definitivă trebuia pregătită pe-ndelete, trebuiau cântărite toate aspectele pe care le presupunea un atac decisiv și necruțător asupra copacului.

Se opri pe malul fluviului și cercetă, bănuitor și prudent, împrejurimile. Nu înțelegeam ce caută - pînă și Adîncimea Sa mai puțin mică, Shagog adică, era înciudat și curios nevoie mare - dar, într-un târziu, ne duminirăm. L-am văzut aplecîndu-se și culegînd de jos un bolovan de silex. Altă piatră, cu marginile încă neșlefuite de ape, îi servi drept cuțit pentru cioplitul silexului și unealtă de tăiat și decojit mînerul de bambus. Și cît a fost de lungă ziua, zgomotele izbiturilor ce mărturiseau despre inteligența acestui ultim subiect al experimentului răsunară în perimetrul uriașului Laborator.

Am admirat, împreună cu arhonții Adîncimilor Sale Necuprinse, frumosul și înfricoșătorul topor.

Se dovedi curînd că acest sălbatic era, nu numai surprinzător de îndemănat, dar și un strateg excepțional. Un războinic adevărat. În loc să atace frontal copacul, se învîrtea în jurul lui, strigînd într-una și silindu-l pe cel de sus să-și epuizeze pietrele puține de care mai dispunea. Se alese, ce-i drept, cu vînații și umflături. Dar erau lovituri ușoare care nu avură alt efect decît pe acela de a-l îndîrji și mai tare. Și cînd, în sfîrșit, locatarul palmierului își epuiză muniția - acesta era hotărît să reziste asediului, bănuind că adversarul său de pregătește să să cațere pînă la el - se apropie de baza copacului și începu să lovească ritmic la rădăcină cu toporul confecționat din silex.

A muncit fără întrerupere pînă spre dimineață. Cînd primele raze de lumină au pogorît deasupra acestui simulacru de lume, palmierul s-a prăbușit la pămînt, cu un troznet care scutură nițel suportii Laboratorului. Și cel de-al treilea sălbatic abia reuși să se salveze cu fuga, șchiopătînd și alăturîndu-se celorlalți doi care continuau să urmărească, invidioși și totodată, îngroziți, deznodămîntul imprevizibil.

Acum, că rămăsese unic proprietar al copacului și dispunea de o armă îndeajuns de trainică spre a-și doborî adversarii, cel de-al patrulea sălbatic se înfruptă în voie din fructele copacului. Și după ce mîncă, se lungi pe pămînt și adormi iepurește, strîngînd în mîini prețioasa unealtă cu care doborîse palmierul.

Trăi fără griji vreo cîteva zile, mîncînd și dormind. Dar nopțile îi erau presărate cu coșmaruri. Cu greu reușea să mai închidă ochii. De cum adormea, visa că ceilalți subiecți ai Experimentului îi furau toporul. Și se trezea numaidecît, transpirat și scuturat de frisoane.

Poate că această situație ar fi durat la nesfîrșit dacă, văduvit de seva dătătoare de viață, copacul însuși nu s-ar fi uscat, din cauza soarelui care ardea nemilos în tărie.

Curînd, fructele deveniră amare. Spectrul foamei îi amenința acum, deopotrivă pe învinși și învingător. Și iată că, înfrînîndu-și frica pe care le-o inspira toporul de silex, învinșii își părăsiră adăposturile incerte și se apropiară, șovăitori, de învingător. Acesta era deja slăbit de foame și de nesomn. Nu mai era în stare să se apere. Și se înfruptară cîteșitrei din resturile putrezite, fără să se sinchisească de strigătele disperate ale omului cu fruntea lucioasă. Oricum, în curînd aveau să moară cu toții de inaniție. Era limpede că nu puteau supraviețui vieții de cîmpie, că vor muri sfîșiați de lei sau de crocodilii care dormitau pe ambele maluri ale râului.

Și cine era vinovat de toate aceste nenorociri? Cel de-al patrulea sălbatic, evident! Nu el inventase toporul de silex, acea unealtă blestemată care mușcase din scoarța palmierului? El, numai el trebuia pedepsit! Dacă nu ar fi doborît palmierul, puteau barem să negocieze, să ajungă la o pace rezonabilă, să-și împartă coroana cu bogățiile ei - coroană din care mai rămăseseră încă niște crengi descărnate, ca brațele unui schelet.

Cel de-al patrulea subiect s-a apărat cum a știut el mai bine. A demonstrat, cu argumente, că nici acuzatorii săi nu fuseseră mai breji; că aceeași ură și aceleași pofte îi ațătaseră pe unul împotriva altuia; că, mai înainte ca el să inventeze toporul, și ei se războiseră neîncetat, revendicîndu-și, fiecare, dreptul exclusiv asupra copacului. La urma urmei, el nu era nici mai rău, nici mai bun decît ei care îl acuzau, fără să se întrebe în ce măsură aveau sau nu dreptate. Și ei ar fi procedat la fel

în locul lui; atîta că el fusese ceva mai inventiv în ce privește complicata artă a războiului.

Aceste argumente au stîrnit o vijelie de proteste. Se porniră să se insulte reciproc și cu atîta vehemență, fiecare pe limba lui, că pe Shagog îl podidiră lacrimile. Se arătau cu degetul; se scuipau; își agitau pumnii neputincioși; și-și făgăduiau răzbunări veșnice. Vorbeau din ce în ce mai rar, cu pauze din ce în ce mai dese, iar cuvintele și silabele se auzeau din ce în ce mai slab. Și atunci, Madrog a întins mîna-i neagră și a prăvălit peste Poligonul de încercare puhoai de foc și lavă care au omorît toată suflarea savanei. A rămas pămîntul sterp și cadavrele arse, mirosind a împuticiune și moarte.

"Nemaipoment!" a strigat Shagog. "Ce experiment reușit! Adîncimile Sale fi-vor mulțumite, de bună seamă! Căci avem tot ceea ce ne este de trebuință pentru a calcula ziua și ceasul Marelui Eveniment!"

Madrog a căutat spre mine, încruntat și suspicios.

"Ce-ai a zice, Pragog?" m-a iscodit el. Balele îi umpleau gura și-am fost nevoit să mă dau în lături, altfel ar fi curs peste mine, înecîndu-mă.

"Ce să zic?" am ripostat. "Treaba mea e să supraveghez experimentul, nu să pun întrebări."

Madrog însă s-a aplecat peste masă și și-a pus labele pe umerii mei.

"Ai, șiretule Pragog, cum te pitești tu după vorbe? Se vede că ai fost și tu cîndva om." Și-a adăugat plin de înțelegere: "Fie cum spui, vicleanule Pragog!"

Și au plecat în treaba lor. Dar eu am rămas înțepenit în Laborator, simțind cum mă micșoram de spaimă. Experimentul îmi amintise de vremurile cînd eram om, de prostia mea și de nefericirile pe care le provocasem semenilor mei. Așa că m-am înfățișat Adîncimilor Sale. Și am cerut, prin Trinog, Secretarul tuturor Adîncurilor, să fiu primit de urgență.

Cînd am intrat în camera Stăpînului, l-am zărit de îndată. Ședea pe un jilț înalt care se curba din pricina greutateii Lui. Tavanul era și el curbat în exterior, precum un arc de metal roșu.

"Ce vrei?" a tunat El, fără să se uite la mine.

M-am prosternat cum am putut mai bine la picioarele Lui. Am spus:

"Sînt Pragog, Experimentatorul-șef." Am vrut să continui, dar m-a întrerupt cu asprime:

"Știu cine ești. Știu ce ești. Zi ce ai de zis!"

Pereții prinseră a se îndoi amenințător, pierzîndu-și opacitatea. Era semn rău, așa că m-am grăbit să vorbesc:

"Am făcut un experiment, Adîncimea Voastră de Nepătruns. Un experiment nemaivăzut. Mi l-au cerut Shagog și Madrog, arhonți și psihoteți trecuți în anale."

"Și ce-i cu asta?" m-a întrebat El, cu glas de tunet. "Ce, e singurul experiment pe care ți l-au cerut Shagog și Madrog?"

"Nu e singurul, Adîncimile Voastre!" am strigat. "Dar e singurul care m-a îngrozit!"

"Ce? Cum?" a făcut El. "Au poate cineva ori ceva să-l mai îngrozească pe Pragog, Experimentatorul-șef al Laboratoarelor Noastre? Bagă de seamă ce grăiești, slujbașule, căci răbdarea Mea are limite!"

M-am prosternat iarăși la picioarele Lui și am făcut iarăși temenele.

"Iertare, Adîncimile Voastre, iertare! Nu vreau a tulbura pe Stăpînul meu! Dar umila Voastră slugă e atît de înspăimîntată, că și-a înfrînt pornirile inimii și a venit ca să vă adreseze o rugămintă, da, mult iubite Stăpîn, o rugămintă, una singură!"

"Și-n ce-ar consta rugămintea?" m-a întrebat într-o doară.

"Să grăbiți odată Marele Eveniment! Sau, dacă nu se poate, să mă trimiteți departe de tot și de toate, să nu mai am niciodată de-a face cu acele creaturi! Căci mi-e rușine de moarte. Puneți-mă să experimentez pe animale, pe șerpi și tapiri, pe slugi necredincioase, dar nu pe oameni!"

Am vrut să mai vorbesc, dar Adincimile Sale și-au întors brusc fețele tăioase spre mine. Și-am înțepenit, așa cum eram, la picioarele jilțului acela.

"Experimentatorul", a zis El cu blîndețe. "Aproape că mă așteptam la una ca asta din partea ta. Știu ce ți-au cerut Shagog și Madrog, valeții mei. Printre altele, experimentul te viza și pe tine, Pragog, nu numai pe acei amărîți care s-au omorît între ei pentru un copac!"

Mi-am înălțat uimit fruntea și am îndrăznit să-L privesc în ochi. A adăugat, cu o nepăsare care ascundea, cred, o umbră de înțelegere:

"Experimentul ți-a amintit de esența ta cea veche, omenească. Iar Mie mi-a amintit că nu trebuie să am încredere în oameni, foști sau actuali. Shagog și Madrog au crezut că vor obține datele necesare pentru a calcula data Marelui Eveniment, dar experimentul a demonstrat justetea cauzei noastre și anume că acele blestемate creaturi își merită soarta. Oare nu cumva rușinea te face, fără s-o recunoști, solidar cu acei sălbatici, Pragog?"

Am tremurat de greață și obida mi-a înveninat sufletul:

"Nu, Adîncimile Voastre, nici vorbă! Ar însemna să locuiesc din nou printre ei, să le țin isonul, suportîndu-le lăcomia și răutatea." Și am adăugat: "Pentru nimic în lume!"

Atunci chipurile Lui au surîs trist, și El s-a răsucit în jilțul Său. Pereți s-au scuturat lîngă mine, deoarece s-a ridicat și a coborît de pe tron. Și m-am pomenit cu El în stînga mea. Și-a lungit brațul pe după umerii mei firavi și a rostit:

"Pragog, prietene, ai priceput, în sfîrșit, cum stau lucrurile. Ai văzut de ce sînt în stare. Ai înțeles că aici e vorba de un fel de antagonism care, abordat din anumite unghiuri, e ireconciliabil. Și cînd te gîndești că, din punctul *lor* de vedere, noi sîntem vinovați de toate relele care mustesc în adîncul ființei lor! Comparabil cu prăpăstiile din sufletele urmașilor lui Adam, Adincimile pe care le stăpînesc Eu sînt ca o apă care de-abia îmi ajunge deasupra genunchilor! Oricare dintre slujitorii Mei e un biet inocent pe lîngă cel mai cuminte dintre ei!"

M-am înclinat cu smerenie și l-am dat dreptate:

"Am avut ocazia să mă conving, Neasemuită Adîncime!"

"Ei", a continuat El strîngîndu-mi în continuare umerii, "acum am să-ți arăt partea tainică a experimentului, scopul lui ascuns. Căci Eu am avut un asemenea scop ascuns de la bun început, iar Shagog și Madrog n-au acționat doar de capul lor, au respectat o poruncă a Mea. Și chiar dacă n-au deslușit pînă la capăt taina pitită îndărătul poruncii, nu înseamnă că nu s-au conformat ei, tainei adică."

M-am uitat în sus la El. Iar Adîncimile Sale, după ce făcură o pauză, reluară cu o voce tristă și solemnă:

"Nici Eu nu mai știu de cîte milenii tot încerc să pun capăt acestui circ dezgustător! Nu că m-aș simți învins, nici vorbă, în privința încep să cred că lucrurile nu se vor sfîrși niciodată, în ciuda experimentului comandat de Shagog și Madrog. Ah, blestemată fie ziua și ceasul cînd L-am ispitit pe om cu pomul cunoașterii! Căci am făurit astfel o creatură care depășește tot ce poate izvedi Adîncul cel mai de necuprins. De fiecare dată cînd zici că e prins în capană, că e încolțit fără scăpare, el găsește calea, ți se strecoară printre degete precum argintul viu! Am crezut că timpurile din urmă sînt numai ale Mele, că îmi aparțin pe de-a-ntregul, și, vai, cum M-am înșelat! Îl prinzi pe unul și iată că al doilea ți-a și scăpat, aproape fără să pricepi cum și în ce fel. Și vai, cît pare de neajutorat! Dacă nu l-ai cunoaște, mai că te-ai lăsa cuprins de compasiune! Dar Eu am înțeles că pe el, pe nimicul acela cu două mîini și două picioare, pe fragilitatea aceea a cărui existență contrazice toată slava lumii acesteia, nu o poate supune decît tot unul din neamul lui, că numai ei între ei se pot învinge, nicidecum cineva din afară. Și aceasta-i taina pe care voiam să ți-o împărtășesc, Pragog! Tu ai fost cîndva om, tu poți înțelege - dacă nu cumva ai și înțeles deja - acest groaznic, teribil adevăr!"

Am vrut să-l răspund, dar un somn greu mă izbi în tîmple. Și pereții camerei se răsuciră precum niște lame de oțel care se topeau văzînd cu ochii, împresurîndu-mă din toate părțile. Cînd m-am trezit, mă dureau toate oasele. Ședeam pe jilțul Lui, nemișcat, pătruns de o tăcere care-mi inunda sufletul stins în Adîncimile Sale. Am privit împrejur. Eram singur. M-am întors spre oglinzile care se roteau în spatele jilțului.

Mă întîmpină înfricoșatul chip al Celui care îmi dezvăluise taina ascunsă a experimentului săvîrșit de experimentatorul-șef Pragog, la cererea lui Shagog și Madrog, arhonți și psihoteți trecuți în Anale.

